

KÜLTÜR VE SANATIN GELECEĞİ

İZMİR'DE TARTIŞILDI*

Özay Göztepe**

İzmir Büyükşehir Belediyesi (İzBB) Kültür ve Sanat Dairesi Başkanlığı tarafından düzenlenen Cumhuriyetin II. Yüzyılı Kültür ve Sanatın Geleceği Sempozyumu, 6-7 Mayıs 2023 tarihlerinde, Ahmed Adnan Saygun Sanat Merkezi'nde gerçekleştirildi. Sonuncusu forum şeklinde gerçekleştirilen ve toplam sekiz oturumdan oluşan sempozyumun sunuculuğunu Yekta Kopan yaparken açılış konuşmalarını 26. Dönem İzmir Milletvekili, iletişimci ve yazar Zeynep Altıok Akatlı ile İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Tunç Soyer gerçekleştirdi.

Meltem No. 13-14 Yaz-Kış/Summer-Winter 2023, 144-146, DOI 10.32325/iaad.2023.8

* Bu yazıda kullanılan tüm görseller, İzmir Büyükşehir Belediyesi arşivinden alınmıştır.

** Meltem İzmir Akdeniz Akademisi Dergisi, Editör/Meltem Journal of the Izmir Mediterranean Academy, Editor

Her oturumun, bir kültür ve sanat insanına atfen yapıldığı sempozyumun I. oturumu “Kuruluşun ve İlk Yüzyılın Kültür Politikaları”, II. oturumu “Devlet ve Sanat İlişkisi”, III. oturumu “Yerel Yönetimler ve Sanat”, IV. oturumu “Toplum Belleği ve Sanat”, V. oturumu “Sanat ve Eğitim Politikaları”, VI. oturumu “Sanat, Yaratıcı Endüstriler ve Kültür Ekonomisi”, VII. oturumu “Sanata El Verenler (Sosyal Sorumluluk ve Sponsorluklar)” ve VIII. oturumu “Sanatçı Kürsüsü: Sanat ve Gelecek” başlıklarıyla gerçekleştirildi.

III. oturumdan. Soldan sağa; İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Tunç Soyer (konuşmacı), Eskişehir Büyükşehir Belediye Başkanı Yılmaz Büyükerşen (konuşmacı) ve Yekta Kopan (moderatör).

Toplam 47 konuşmacının yer aldığı sempozyumda ulaşılan sonuçlar ise şu şekilde sıralandı:

1. Kültür tanımlarının ortaklaştığı en önemli nokta bireyi tek başına esas almayıp toplumun üyesi olarak konumlandırmasıdır. Dolayısıyla kültür, devletin izlediği politikalarından bağımsız olamaz. Çağdaş bir devletin kültür politikası, sadece halkın kültürel gereksinimini karşılamamalı aynı zamanda tarihsel-kültürel varlıkları korumalı, hatta toplumları “kültür talep eden” düzeye çıkarmaya çabalamalıdır. Cumhuriyetin kuruluş yılları, devletin kültür politikasında bu çabaların gösterildiği en önemli dönemdir.
2. Başta Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere Cumhuriyet’i kuran kadrolar, insanı “kulluk”tan “yurttaş”lığa, toplumu da “ümme”ten “ulus”a taşımışlar, genç Cumhuriyet’in altyapısını kültürel devrimlerle doldurmuşlar, sadece ekonomik değil kültür-sanat alanında da devrimler yaparak bütünsel kalkınmayı esas almışlar, Halkevleri ve Köy Enstitüleri ile büyük bir aydınlanma devrimine imza atmışlardır. Ayrıca Musiki Muallim Mektebi, Devlet Konservatuvarları, Devlet Opera ve Balesi, Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu başta olmak üzere pek çok kamu kurumu hayata geçirilmiş, bu sayede gerçek anlamıyla sanat ve kültür devrimi gerçekleştirilmiştir.

3. Çok partili hayata geçişten itibaren ülkeyi yöneten sağ iktidarlar, halkın aydınlanması ve bilinçlenmesinden rahatsız olmuş, kültür ve sanatın özgür doğasına karşı her alanda olduğu gibi kültürel yaşamda da baskıcı ve kısıtlayıcı bir politika izlemiş, Demokrat Parti döneminde başlayan bu yönelim 12 Eylül Darbesi'yle birlikte Türk-İslam sentezini resmi kültür politikası olarak topluma dayatmıştır. Bu durum son yirmi yılda dindar ve kindar nesiller yaratma kampanyasıyla birleşmiştir.

4. 12 Eylül'den sonra da sürdürülen bu politika seti, Türkiye'yi 21 yıldır yöneten iktidarın müdahaleleriyle büyük bir karşı saldırı şeklini almış, iktidara gelir gelmez Kültür Bakanlığı'nı hizmet sektörü anlayışıyla Turizm Bakanlığı içinde eritmiş, çağdaş ve evrensel yönelimli Cumhuriyet kültürünü aşama aşama tasfiye etmiştir. Kültür-sanat dünyasına sürekli baskı yapılmakta, sansür uygulanmakta, kitaplar, tiyatro oyunları, konserler ve festivaller yasaklanarak, okullarda eğitim müfredatına müdahale edilerek kültürel gelişme engellenmektedir.

5. İktidarın kültür-sanata yönelik müdahaleleri sadece bunlarla sınırlı değildir. Aynı zamanda kentlerin taşıdığı anlamları ve yaratılan kültürü yok etmekte, belleklerden silmek için toplumsal hafızanın hatırlama mekânlarını hedef almakta, Cumhuriyet dönemi eserlerine yönelik yıkıcı müdahalelerde bulunmaktadır.

6. Bu nedenle ikinci yüzyılda da sanatın yaratıcı, ilerici ve devrimci karakterine inanan Cumhuriyet'in kurucu iradesi, hayalimizdeki geleceği kurmak adına mayamız olmalıdır. Toplumsal belleğimizi onarmalıdır. Yeni bir özgür birey, yeni bir çağdaş toplum ve yeni bir çağdaş devlet inşa etmek için baskı araçları ortadan kaldırılmalıdır. Özgürlükçü, demokratik bir ortam, koşulsuz ve ayrımsız bir destek, sanatın ve kültürün gelişmesi için olmazsa olmaz gereksinimdir.

7. Yaklaşık 21 yıldır tasallutu altında yaşadığımız iktidarın neden olduğu yaraları sarmak için en az ekonomik kalkınmaya, hukuksal düzene, hak ve özgürlüklerin geri kazanımına duyulan ihtiyaç kadar iyileştirici ve birleştirici bir kültürel birikim ve sanata da ihtiyaç vardır. Çünkü sanat kavrayıştır, birçok anın ve olayın taşıyıcısıdır, aşikâr olanı gözden kaçırdığımız anların uyarıcısıdır. Düşündürendir, geliştirendir, sorgulayandır sanat. Kendimizi tanımamızın, kendimizle yüzleşmemizin birincil ateşleyicisi, iç yolculuğumuzun başkalarının dünyalarına taşınmasının aracıdır... Farkındalıktır, bütünleştirendir, paylaşımıdır... Üretkendir, geçişkendir, birikimdir... Harekete geçirendir, daha iyiyi ihtiyaç yaratandır, gerçeği ve hayali kavramaya, başka gözle görmeye vesiledir... Yorumlayandır, gelişimin önünü açandır, ilham ve cesaret verendir... Ancak en önemlisi son yıllarda sistemli bir biçimde ayrıştırılan toplumu bütünleştiren, şiddet olgusunu ortadan kaldırandır.

Not:

İzBB Akdeniz Akademisi Şube Müdürlüğü'nün de bileşeni olduğu sempozyumun kitabı 2023 sonunda okurlarla da buluşacak.